

**Hanus Kamban um bókina
Fólkini úti í Bø eftir Arnstein Niclasen:**

“Sum kveikt til lívs við Prosperos gandakelvi rísur eitt heilt univers upp úr tøgningu, og lesarin hómar andlit, fólk, ættir, hendingar, úrmælingar, skemt, knoss. Men eisini skarpar tvídráttir, sum varpa ljós á vandamál, sum okkara tjóð stendur yvirav beint nú.”

s18-19**Birgir Kruse:
Ræðslan fyri tí ókenda:**

“Í okkara tíð er ræðsla altíð komin á fólk, tá nýtt kynstur, ið skapar nýggjar mátar at miðla og deila makt uppá, stingur seg upp. Bara úr okkara tíð kunnu nevast teknirøðir, video, filmur og telduspøl. Samtíðin hevur fatað hesar miðlar so subversivar, at brúnasíðar nevndir mugu setast at umsita viktorianskar lógir við rætti at sensurera og krevja inn tálmandi skattir og stuttleikagjöld.”

s8-9**Knút Háberg Olsen: Útisetar og innflytarar**

“Hann peikar á, at afrikanarar, arabarar og asiatar verða fataðir sum “innvandrarar”. Evropearar kunnu tó ikki vera innvandrarar, tí ein og hvør borgari við uppruna í vesturheiminum verður sæddur sum ein útiseti. Flestu hvítu fólk avnokta, at tey njóta gott av einari slíkari rasistiskari skipan, og tað er einki lægið í tí. Koutonin leggur tó afturat, at neyðugt er at varpa ljós á týðningin av at avtaka hesa avoldaðu harrafólksligu hugsjónina.”

s20-21**Meinhard Jensen:
Eivørkonsert í Gøtu mitt í viku**

“Eivør hevur nýggja fløgu úti, og hon ferðast við nýggja tónleikinum í Evropa fyri tíðina. Men kvøldið fyri hon fór avstað, skuldi hon líka vísa okkum, hvat hon hevur at seta á borðið. – Har vóru ein ella tveir sangir úr hjallinum og kanska ein úr boksini, men hitt var alt feskt.”

s4-5

móðurmyndamálamentan

Í februar var altjóða móðumáladagur, og hesa vikuna hava vit havt okkara egna móðurmálsdag.

Tað er alt mikið gott.

Altjóða dagurin er ætlaður at varpa ljós á málsligt og mentanarligt fjølbroytni og fleirmæli. Okkara egni skal varpa ljós á “tey viðurskifti, sum elvdu til, at vit í dag hava eitt væl virkandi mál”, ella sum sagt var í oddagreinini í Sosialinum seinasta vikuskiftið: Móðurmálsdagurin setir málrøkt í hásæti – og kann geva okkum øllum, sum dagliga nýta málið í okkara starvi, íblástur og nakað at stremba eftir.”

Gott og gott.

Torbjørn Olsen tosar í samrøðuni á s. 12-15 um handverkið, um at duga at brúka pensilin og kenna strikur, litir, forgrund og dýpd. Tað er kanska tað sama við móðurmálinum. At vit mugu duga handverkið og virða málið sum amboð, sum samskiftispensil.

Hendan Mentan, sum tú situr við í hondini, snýr seg tó um alt annað enn móðurmál. Hon snýr seg um málningalist, bókmentir, tónleik, leiklist, binding, film og telduspøl. Tað seinasta, telduspølini, skalt tú kanska leita eitt sindur eftir fyri at finna. Men tey eru har, tey eru sloppin inn í málsliga hitan.

Tí mál er ikki bara eitt samskiftisamboð, mál er eisini makt. Hvør sleppur til orðanna. Hvør kann siga: eg eri á skrift, ergo eri eg til? Hvørjar søgur siga vit, hvørjar gloyma vit, og hvørjar royna vit at kúga?

Knút Háberg Eysturstein skrivur á s. 20-21 um hugtøkini tilflytarar og útisetar. Um valdið at velja orð. Birgir Kruse viðger á s. 8-9 fólkadjevlar, sum verða skaptir við at snara orðum og søgum. Og á s. 18-19 ummælir Hanus Kamban bókina Fólkini úti í Bø eftir Arnstein Niclasen, sum er um nøkur fólk, sum næstan ikki vóru til, tí tey vóru ikki á skrift. Tað, sum ger hetta serliga hugtakandi, er, at tey búðu so tætt at fólki, sum vit øll kenna. Málið er makt og endurspeglar makt.

Men málið eigur eisini at vera ein leitan eftir litum “sum kanska als ikki eru har,” og veruleikum sum eingin kanska sær. Handverkið er neyðugt, málrøktin hevur týðning. Men skal tað vera áhugavert, mugu vit brúka amboðið við opinleika og kenslusemi. Og vit skulu tora at merkja okkara egna maktarloysi við at fylgja listafólki, sum fara heilt har út, sum orð ikki røkka.

“Hvat gera vit við tað, sum vit hvørki fáa tala ella tagt um? Tað sum vit ikki kunnu tosa um, tí tað liggur uttan fyri mörk málsins, men heldur ikki kunnu tala við, tí tað troðkar seg fram? Vit skapa list. Tí listin er ikki eitt stað, har hugsanir, sum heimspekingar, málfrøðingar og teologar longu hava hugsað, taka skap. Listin er eitt stað við nýggjum týðningum, sum vit ikki sleppa at hugsa, fyrr enn teir eru komnir í verðina sum list. (Søren Ulrik Thomsen í talu á Statens Museum for Kunst í 2012)

Dorit Hansen
ritstjóri